

AKTUĀLITĀTES

▶ **14.oktobrī** stājās spēkā izmaiņas likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”. Vairākām valsts amatpersonu grupām turpmāk būs atļauts savienot savu amatu ar eksperta (konsultanta) darbu, kura izpildes vieta ir citas valsts administrācija, starptautiskā organizācija vai tās pārstāvēniecība (misija), ja tas nerada interešu konfliktu un ir saņemta rakstveida atļauja. Izmaiņas apstiprinātas arī valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas procesā (lasiet 3.lpp).

▶ Saskaņā ar Ministru kabineta **12.oktobra** sēdē nolemtu, paredzamas izmaiņas **KNAB un VID kompetences sadalījumā valsts amatpersonu deklarāciju pārbaudē**. No 2012.gada KNAB izskatīs administratīvo pārkāpumu lietas par nepatiesu ziņu norādīšanu amatpersonu deklarācijās un par šiem pārkāpumiem sauks amatpersonas pie administratīvās atbildības.

▶ **1.oktobrī** stājušies spēkā **grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu”**, kas nosaka valsts vai pašvaldību **autotransporta izmantošanu tikai darba vajadzībām**, nodrošinot valsts vai pašvaldības iestādes funkciju izpildi. Likums pieļauj dienesta transporta izmantošanu braukšanai no darba uz mājām, ja objektīvu iemeslu dēļ sabiedriskā transporta pakalpojumus nav iespējams izmantot vai arī tā izmantošana apgrūtina darba pienākumu efektīvu izpildi (lasiet 3.lpp).

▶ Oktobra sākumā Saeimā pirmajā lasījumā izskatīti KNAB izstrādātie grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, lai **uzlabotu ziņotāju aizsardzības mehānismu**. Tiek paredzēts noteikt amatpersonām pienākumu ziņot par viņam zināmu koruptīvu nodarījumu, kā arī ieviest iestāžu vadītājiem atbildību par informācijas izpaušanu un nelabvēlīgu seku radīšanu darbiniekam, kurš likumā noteiktajā kārtībā sniedzis informāciju.

▶ Septembra beigās **KNAB iesniedzis valdībai priekšlikumus**, kā risināt jautājumu par **atklātības nodrošināšanu lobēšanas procesā**. Viens no piedāvātajiem variantiem paredz lobēšanas regulējumu noteikt likumā. Jautājums par risinājumiem konceptuāli būs jāskata Ministru kabinetā.

Uzdod savu **jautājumu** KNAB mājas lapā!
Aizpildi **testu** KNAB mājas lapā, pārbaudi savas zināšanas pretkorupcijas jautājumos!
www.knab.gov.lv

ŠAJĀ NUMURĀ:

- ▶ 5 jautājumi KNAB Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas vadītājam – 2.lpp.
- ▶ Atbildes uz amatpersonu jautājumiem – 2.lpp.
- ▶ Izmaiņas valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanā – 3.lpp.
- ▶ Atmini krustvārdu mīklu – saņem suvenīru no KNAB! – 4.lpp.

ZELTA VĀRDI

„Viss, kas nepieciešams ļaunuma uzvarai ir tas, lai labie cilvēki nedara neko.”

/Iru valstsvīrs Edmunds Bērks/

KNAB aicina ikvienu iedzīvotāju un valsts pārvaldes vai pašvaldības darbinieku ziņot par darbībām vai aizdomīgiem darījumiem, no kuriem amatpersonas gūst nepelnītu labumu!

Sadarbojoties ar KNAB, iespējams:

- ▶ izvēlēties veidu, kā ziņot (sūtīt vēstuli pa pastu, faksu, e-pastu, piezvanot, ierodoties personīgi),
- ▶ palikt anonīmam,
- ▶ iesniegt dokumentu kopijas vai citus pierādījumus,
- ▶ konsultēties, lai uzzinātu kā rīkoties, saskaroties ar korupcijas gadījumiem,
- ▶ organizēt apmācību seminārus amatpersonām un saņemt skaidrojumu par korupcijas novēršanas prasību ievērošanu.

Aizliegts:

- ▶ līdzdarboties noziegumos,
- ▶ dot un pieņemt kukuļus,
- ▶ slēpt informāciju vai neziņot par nozieguma izdarīšanu,
- ▶ sniegt nepatiesu informāciju, apmelot.

„Likumpārkāpums nevar būt mazs vai LIELS”

5 jautājumi

KNAB Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas vadītājam
Ilzei Jurčai

- KNAB Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļa administratīvi sodījusi 602 valsts amatpersonas.
- Kopējā naudas sodos piemērotā summa ir 42096 latu.
- 436 personām izteikts brīdinājums, pamatojoties uz KNAB likumu.

1 Kā Jūs motivētu valsts amatpersonas ievērot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” prasības?

Likumam, pirmkārt, ir preventīvs raksturs, ir jāizprot likuma jēga un mērķis. Visiem ierobežojumiem ir pamatojums, kāpēc tie ir jāievēro. Likuma mērķis ir visiem iespējamiem veidiem nodrošināt, lai amatpersonas rīkotos sabiedrības interesēs. Ja amatpersonas uzskata, ka nespēj ievērot likuma ierobežojumus, tad tas nozīmē, ka tās nespēj strādāt sabiedrības labumam.

2 Vai varat nedaudz atklāt, kā notiek KNAB pārbaude par iespējamiem likuma pārkāpumiem?

Sākotnēji mēs izvērtējam, vai sūdzība, iesniegums, saņemtā informācija ir pamatota, vai ir uzskatāma pārbaude. Ir jānoskaidro iespējamā pārkāpuma pazīmes. Pārbaude balstās uz to, ka mums ir jāiegūst visu veidu pierādījumi, ka amatpersona rīkojusies prettiesiski. Mēs salīdzinām, kā amatpersonai bija jārikojas saskaņā ar likumu, bet otrā svaru kausā tiek likta informācija par to, kā amatpersona patiesībā ir rīkojusies. Izvērtējot šo informāciju, tiek sagatavots atzinums, vai ir saskatāms pārkāpums, kā arī tiek vērtēts, cik būtisku kaitējumu sabiedrības interesēm ir nodarījis amatpersona.

3 Vai daudzi amatpersonu pārkāpumi uzskatāmi par maznozīmīgiem?

Mans uzskats ir, ja personas, kas strādā valsts dienestā, kurām ir uzticēta vara un deleģētas tiesības lemt citu cilvēku likteņus, pārkāpj likumu, tad šos pārkāpumus nevar vērtēt kā maznozīmīgus. Likumpārkāpums nevar būt mazs vai liels, ja ir pārkāpta likuma norma, jo valsts pārvaldē amatpersonām nav savu personisko interešu, ir tikai valsts un sabiedrības intereses. Šajā gadījumā vērtējams ir tikai tas, cik lielu kaitējumu amatpersona ar savu rīcību ir nodarījusi, valstij, sabiedrībai un tās interesēm.

4 Kāda veida pārkāpumus amatpersonas pieļauj biežāk?

Nemainīgi daudz ir amatu savienošanas ierobežojumu pārkāpumu, jo tie vienkārši ir visredzamākie. Daudz mazāk ir pieejama informācija, kas saistīta ar amata pilnvaru realizēšanu interešu konflikta situācijā, attiecīgi šādu pārkāpumu īpatsvars ir mazāks. Tas skaidrojams ar to, ka šādos gadījumos iesaistītās puses ir ieinteresētas slēpt savus darījumus. Te ļoti būtisku lomu spēlē informācija no iestādes iekšpuses, cik godprātīga ir kolēģu attieksme un cik patiesa ir iestādes vadītāja vēlme novērst pretlikumīgas rīcības iespējamību.

5 Cik liela loma iestāžu vadītājiem ir interešu konflikta un korupcijas risku novēršanā?

Ir tādi iestāžu vadītāji, kuri ļoti labi saprot, ka interešu konflikta novēršana ir rezultatīva iestādei. Bet mani mājās bažas, ka daudzās iestādēs tas kļūst par modes lietu, jo labi un progresīvi izskatās, bet vai mērķis patiesi ir izskaust korupciju un interešu konfliktu iestādē, vai arī radīt sabiedrībai ilūziju par korupcijas novēršanu?

Iestādes vadītājam ir jābūt pārliecinātam, ka viņš ir nodrošinājis, lai amatpersonas visu savu enerģiju un deģsmi veltītu darbam, ka tās neizmanto savām personīgām interesēm iespējas, ko dod amats. Nav pieļaujams, ka valsts resursus var izmantot privātām vajadzībām. Iestādes vadītājs ir tā amatpersona, kas vissekmīgāk to var nodrošināt savā iestādē.

Līdzīgi, kā dāvanu pieņemšanas ierobežojumos tika noteikti pieļaujami izņēmumi, nelieli uzmanības apliecinājumi, kas nerada korupcijas riskus, tāpat ir saprātīgi jānoskaidro tie gadījumi, kad amatpersonām ir tiesības uz privāto dzīvi, jo savādāk var nonākt līdz absurdam situācijām, kad amatpersona ir spiesta jautāt, „Vai es drīkstu valsts skapī turēt savu ziemas mēteļi?”. Šādās situācijās nozīmīgu lomu spēlē iestāžu vadītāji, kuriem jāuzņemas atbildība, gan rādot pozitīvu piemēru, gan skaidrojot noteikumus.

Amatpersona jautā, KNAB atbild

Kā rīkotos situācijā, kad uzņēmums, ar kuru iestādei noslēgts līgums par kancelejas un saimniecības preču piegādi, piedāvā iestādes darbiniekiem ar 20% atlaidi iegādāties personīgām vajadzībām preces no uzņēmuma?

Ja šāda atlaide tiek piemērota tikai konkrētās iestādes darbiniekiem, pamatojoties uz to, ka iestādes vajadzībām ir noslēgts līgums par preču piegādi, tad amatpersonas, izmantojot uzņēmuma piedāvāto atlaidi, iespējams, būs pārkāpušas likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktos dāvanu pieņemšanas ierobežojumus.

Saskaņā ar likuma 13.pantā noteikto dāvana ir jebkurš mantisks labums, t.sk. atlaide, kas nav publiski pieejama. Pildot amata pienākumus, amatpersonas nedrīkst pieņemt šādas dāvanas.

Atlaides uzņēmuma preču iegādei drīkst pieņemt gadījumos, kad šīs atlaides ir publiski pieejamas jebkurai personai, nevis noteiktai valsts amatpersonu grupai saistībā ar amata pienākumu pildīšanu.

Vai valsts amatpersona drīkst darba laikā piedalīties starptautiska (piem., no Eiropas Savienības līdzekļiem finansēta) projekta realizācijā, saņemot par to papildu atalgojumu no ES līdzekļiem?

Lai atbildētu uz šādu jautājumu, ir nepieciešams izvērtēt katru konkrēto situāciju. Ja amatpersona, piedaloties projekta ieviešanā, pilda savus tiešos amata pienākumus, tas nebūtu uzskatāms par citu amatu vai papildu darbu, tādēļ, visticamāk, netiks atalgots ar papildu samaksu. Ja amatpersona veic darbu projektā ārpus darba laika un papildu saviem tiešajiem pienākumiem, tas būtu uzskatāms par atsevišķu darbu, amatu, kuru ieņemot, ir jāizpilda konkrētajai valsts amatpersonai noteiktie amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumi.

Šā gada 14.oktobrī Saeima pieņēma grozījumus „Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā”, kas paredz, ka valsts vai pašvaldības institūcija no līdzekļiem, kas iegūti no starptautiskās sadarbības līgumiem, maksā par to darbinieku paveikto darbu, kuras ir tieši iesaistītas attiecīgo sadarbības līgumu izpildē.

Dienesta autotransporta izmantošana – tikai darba vajadzībām!

2010.gada 1.oktobrī stājās spēkā **grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu”**, kas nosaka, ka pašvaldību, valsts vai pašvaldību iestāžu īpašumā, valdījumā vai lietošanā esošais autotransports, tajā skaitā operatīvais transports, izmantojams **tikai dienesta, darba, amata pienākumu pildīšanai**.

Autotransporta lietošana darba vajadzībām ir tāda autotransporta lietošana, kas nepieciešama amatpersonas vai darbinieka darba pienākumu pildīšanai, nodrošinot pašvaldības vai valsts vai pašvaldības iestādes funkciju izpildi.

Par autotransporta izmantošanu darba vajadzībām uzskatāma arī tā lietošana gadījumos, ja:

- attiecīgās amatpersonas vai darbinieka darba pienākumi ir saistīti ar nepieciešamību nodrošināt viņam iespēju jebkurā brīdī atgriezties pie darba pienākumu pildīšanas vai darba pienākumu pildīšanu nepieciešams nodrošināt īpašas steidzamības kārtībā, arī tādēļ, lai novērstu ārkārtas situācijas un to sekas, apdraudējumu sabiedrības veselībai vai drošībai;
- amatpersonas vai darbinieka darba pienākumu specifika paredz to pildīšanu tādā teritorijā, kuru objektīvu iemeslu dēļ nevar sasniegt ar sabiedrisko transportu vai bez autotransporta izmantošanas;
- tiek sargāta valsts amatpersonu drošība;
- amatpersona vai darbinieks tiek nogādāts no darba vietas uz dzīvesvietu vai no dzīvesvietas uz darba vietu, ja objektīvu iemeslu dēļ sabiedriskā transporta pakalpojumus nav iespējams izmantot vai arī tā izmantošana apgrūtinā darba pienākumu efektīvu izpildi.

PILDOT AMATPERSONU DEKLARĀCIJAS, IESPĒJA NEKĻŪDĪTIES

Šā gada 14.oktobrī stājās spēkā grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, kas cita starpā paredz arī izmaiņas valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanā.

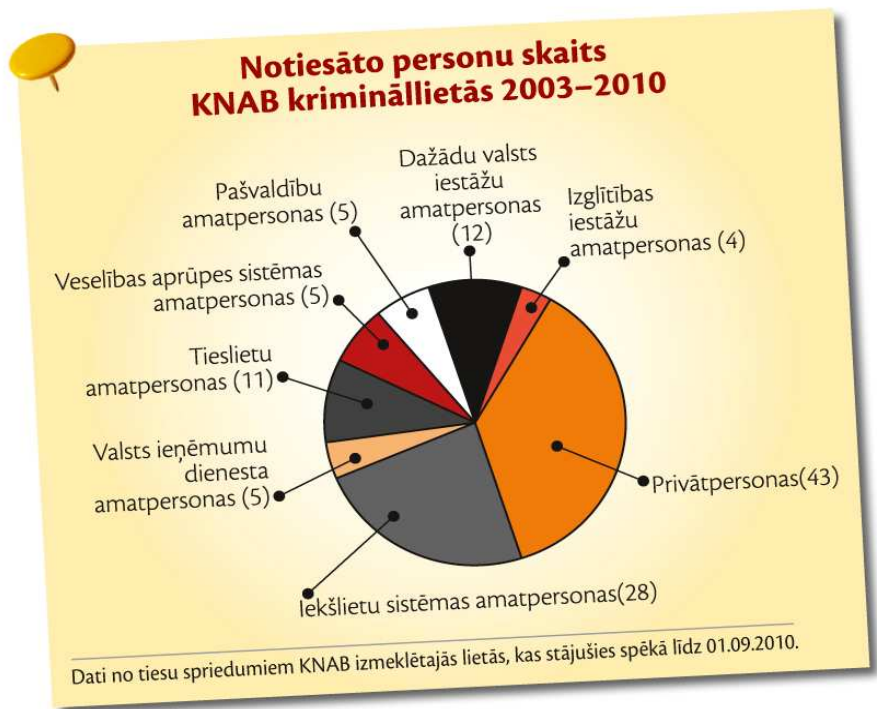
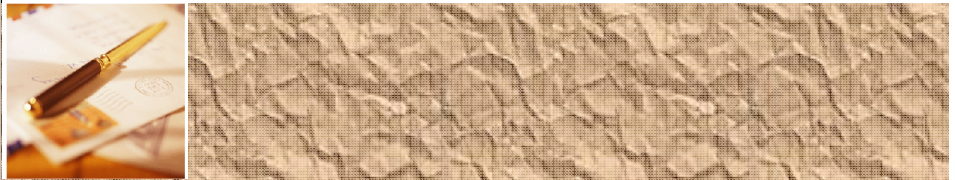
Līdz brīdim, kad valsts amatpersonas sāks iesniegt kārtējā gada deklarācijas, Valsts ieņēmumu dienestam (VID) būs jānodrošina, ka elektroniskās deklarēšanas sistēmā deklarācijas aizpildītājam jau ir pieejama valsts informācijas sistēmās esošā deklarācijas aizpildīšanai nepieciešamā informācija. Ministru kabinetam vēl jānosaka, kurās valsts informācijas sistēmās esošā informācija un kādā apjomā būs pieejama, aizpildot deklarāciju elektroniskās deklarēšanas sistēmā.

Šie grozījumi nedaudz atvieglos amatpersonām deklarāciju aizpildīšanu un palīdzēs nepieļaut sīkas neuzmanības vai aizmāršības kļūdas, kad amatpersona deklarācijā norāda informāciju, kura atšķiras no valsts rīcībā esošās un, tādējādi, ļauj saukt amatpersonu pie atbildības par nepatiesu ziņu norādīšanu. Tagad valsts amatpersonai būs uzdevums pārbaudīt un, ja nepieciešams, arī precizēt vai papildināt informāciju, kas būs pieejama no valsts informācijas sistēmām.

Valsts amatpersonai, aizpildot deklarāciju, būs jāapstiprina ar parakstu sniegtās informācijas pilnīgumu un patiesumu, kā arī jānorāda deklarācijas aizpildīšanas datums.

Turpmāk kārtējā gada deklarācijas (kuras jāiesniedz līdz 1.aprīlim) varēs iesniegt ne ātrāk kā no 15.februāra.

Vēl likuma grozījumi paredz, ka visas valsts amatpersonu iesniegtās deklarācijas varēs precizēt, ne vēlāk kā mēneša laikā pēc deklarācijas publicēšanas, rakstveidā vērstoties VID un pamatojot precizējumus.

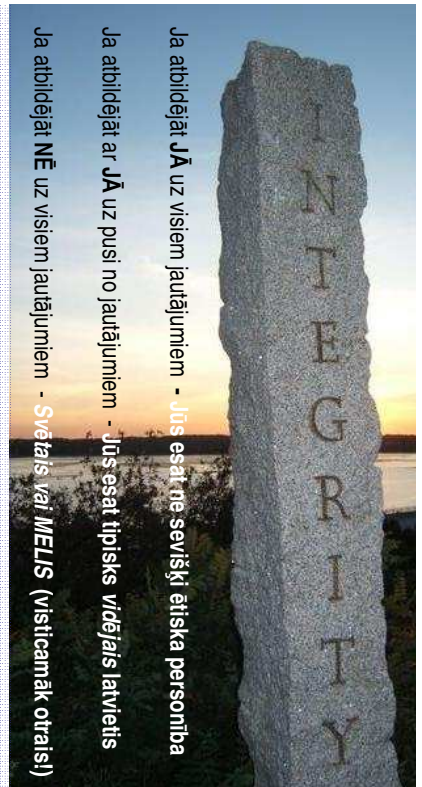

AIZPILDOT GODPRĀTĪBAS TESTU, NOSKAIDROJAM, KĀDI ESAM...

Ar ētiskiem izaicinājumiem dzīvē sastopamies ik uz soļa. Piedāvājam eksperimentāli pārbaudīt, cik absolūts ir Jūsu godīgums.

Piedāvājam Jums aizpildīt nelielu testu, iejutoties dažādās dzīves situācijās un izvēloties savu rīcības veidu. **Atbildiet uz jautājumiem ar Jā! vai Nē!**

- Jūsu kaimiņš piedāvā pieslēgties viņa kabeltelevīzijas pieslēgumam bez maksas, zinot, ka izplatīšanas firma to aizliedz. Vai Jūs pieņemsiet piedāvājumu?
- Jūs esat jauns jurists, kurš var zaudēt darbu, ja nenostrādā pietiekamu klientu apmaksāto stundu skaitu. Visi kolēģi klientiem norāda vairāk nostrādātās stundas nekā patiesībā ir iztērēts darba paveikšanai. Vai arī Jūs tā rīkosieties?
- Gada beigās Jums nepietiek līdzekļu, lai nomaksātu visus nodokļus. Konsultants iesaka nenorādīt visus ienākumus, sakot, ka šajās dienās tāpat nevienu nepārbauda? Vai Jūs piekritisiet?
- Jūs esat uzņēmuma vadītājs, kuram ir iespēja nopelnīt 100 tūkstošus latu, sagrozot informāciju finanšu pārskatos. Maksimālais sods, ko varat saņemt, ja Jūs pieķers, ir 2 gadi ieslodzījumā, bet 100 tūkstošus Jūs varētu paturēt. Vai Jūs krāpsieties?
- Jums ir jānomaina ūdensapgādes sistēma savā dzīvoklī. Jūs sameklējat meistarus, viņi piedāvā par 20% lētāku cenu, ja piekritisiet maksāt bez čeka. Vai piekritisiet šim piedāvājumam?
- Novietojot savu automašīnu neapsargātā stāvvietā, Jūs aizķerat blakus esošo automašīnu, kā rezultātā otrs auto ir nedaudz cietis. Vai Jūs dosieties prom no notikuma vietas, nekā nereaģējot, neatstājot savus kontaktus?

KRUSTVĀRDU MĪKLA

1. Materiālas vērtības, mantiska vai citāda rakstura labums, kas tiek dots, lai valsts amatpersona rīkotos devēja interesēs.
2. Apzināta un atļauta komunikācija ar valsts un pašvaldību institūcijām nolūkā ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu.
3. Viena no valsts pārvaldes ētikas vērtībām, kurai ir neatsverama loma korupcijas novēršanā.
4. Situācija, kurā valsts amatpersona, pildot amata pienākumus, pieņem lēmumu, kas ietekmē šīs valsts amatpersonas personiskās vai mantiskās intereses.
5. Savu cilvēku iecelšana amatos, kas balstīta uz radniecību, nevis objektīvi novērtējot prasmes.
6. Kādi priekšmeti nav uzskatāmi par dāvanām likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpratnē (ja saņemto priekšmetu vērtība nepārsniedz vienu minimālo mēnešalgu gada laikā no vienas personas).
7. Korupcijas riska formulas pēdējā elementa atšifrējums ($K = M + R - A - \dots$)
8. Vadības īstenošanās politikas un procedūru kopums, kas tiek ieviests visos pārvaldes līmeņos, lai radītu ekonomisku un efektīvu vidi institūcijas mērķu sasniegšanai.
9. Valsts, kurai ir otrais labākais rezultāts *Transparency International* 2009.gada Korupcijas uztveres indeksa pētījumā.

Atrisinājumu sūti uz e-pastu: knagis@knab.gov.lv Pirmajiem diviem mīklas atminētājiem - suvenīrs no KNAB!